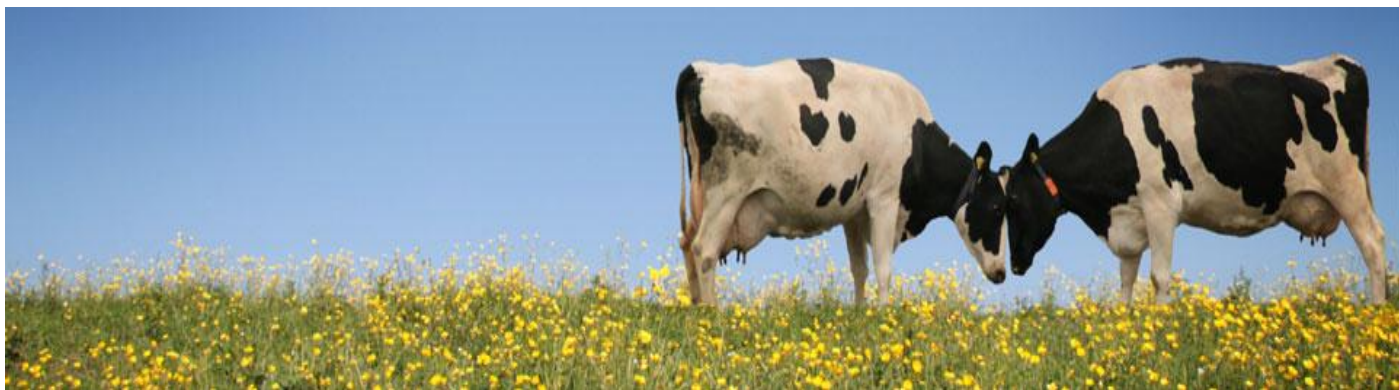

Obtížnost porodů dcer býků v USA

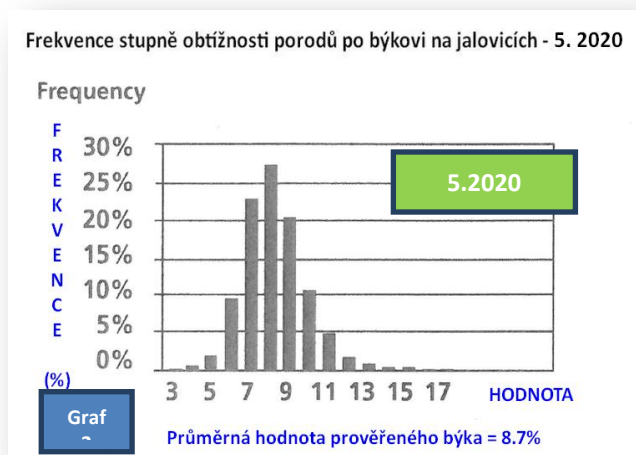
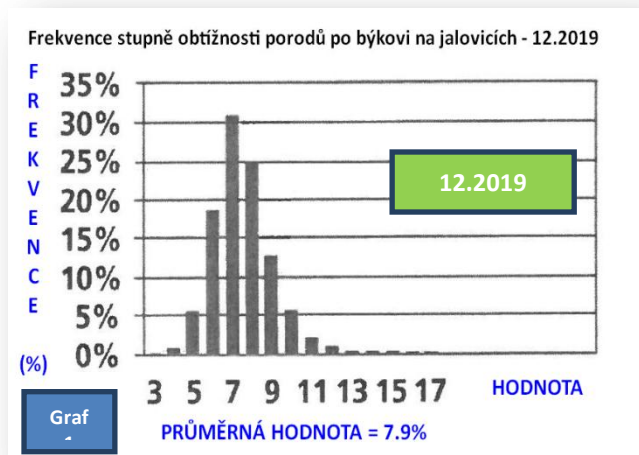
Kde že nyní začínají ty obtížné?

Ing. Vladimír Novotný, Ph.D
MTS

Úvod

V květnu došlo v USA k řadě změn v souvislosti se změnou báze a změnou v metodice kalkulace některých PH, došlo i k **poměrně výrazné změně číselných hodnot u obtížnosti porodů**. Kde je příčina těchto změn? Způsob hodnocení zůstal stejný (na podkladě hlášení chovatelů). U býka s vyšší hodnotu PH lze očekávat u jalovic vyšší výskyt takových porodů, u kterých bude potřeba nějaké dopomoci ošetřovatele.

V průběhu posledních 15 let dochází i u této vlastnosti ke zlepšení trendu (viz *Graf 3*), procento býků s obtížnými porody neustále klesá. **A i po této změně báze platí, že není důvodu, aby chovatel nepoužíval býky se střední či vyšší obtížností porodů, pokud jsou ostatní PH býka v souladu s potřebami stáda a přáním chovatele.** Doporučeno je jen tyto býky používat spíše na krávy. Hodnocení obtížnosti porodů úzce koreluje i s PH pro přežitelnost telat po porodu. **NAAB provede v srpnu další úpravy hodnocení.** Proč? To si vysvětlíme v tomto článku.

Trocha historie...

Trend šlechtění na vlastnosti v čase je příznivý jak u obtížnosti porodů (frekvence „obtížnějších“ porodů klesá), tak u přežitelnosti telat (procento telat, která uhynou do 48 hodin, klesá). Číselné hodnoty obou PH šly ale u většiny býků o něco nahoru (negativní změna). Čím to lze vysvětlit?

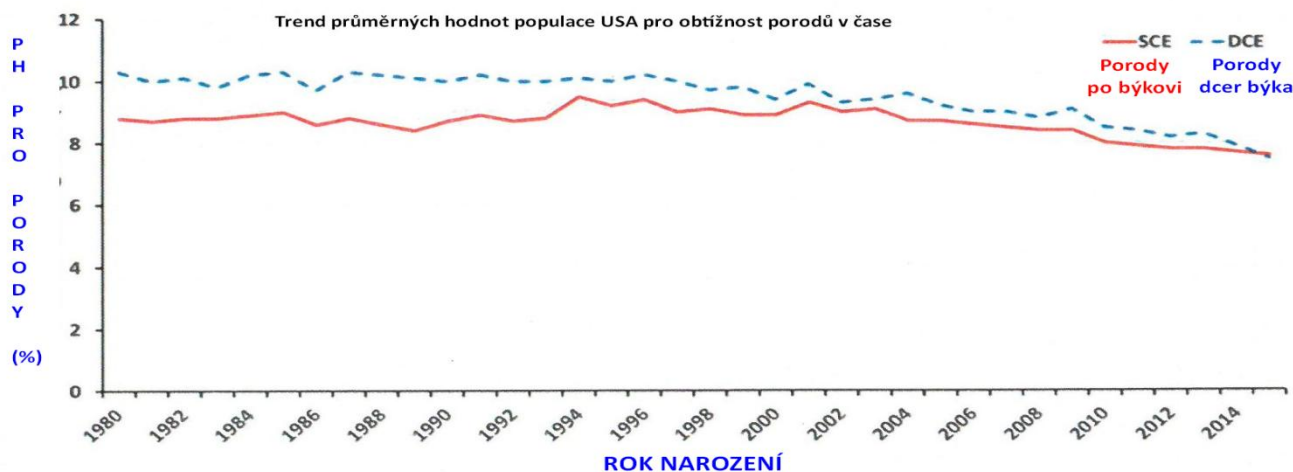

Figure 1. Genetic trends for sire (SCE) and daughter (DCE) calving ease in US Holsteins
Source: Council on Dairy Cattle Breeding

V roce 1980, kdy se začala stanovovat PH pro porody metodou platnou do současnosti, bylo v USA 86 % porodů býčků bez asistence. Nějaký druh zásahu člověka byl hlášen (u porodů s narozením býčka) ve 14 %. I u této vlastnosti je vliv faktorů vnějšího prostředí velký a způsob hodnocení (hlášení lidmi) subjektivní. Proto je i dědivost této vlastnosti nízká a genetický pokrok v čase pomalý, ač díky genomické selekci zrychlil (viz Graf 3).

Souběžně s PH pro porody býka (SCE) je vyhodnocována i PH pro porody jeho dcer – jalovic (DCE). Tou se v tomto článku zabývat nebudeme, ačkoliv uvedená argumentace platí i pro ně.

Do roku 2000 (za 20 let) kleslo % porodů býčků s nějakou pomocí ze 14 na 11 procent. Za účelem dalšího zlepšení byla obtížnost porodů zahrnuta v roce 2003 i do indexu NMŠ. Při nejbližší změně báze v roce 2005 pak byl stanoven průměr báze pro tuto vlastnost na 8 %.

V roce 2006 byla zavedeny PH pro přežitelnost telat po býkovi (SSB), se stejným průměrem báze 8%) a PH pro přežitelnost telat dcer býka (DSB), které se zde opět nebudeme věnovat, protože to není podstatné. Na rozdíl od SCE, která je hodnocena jen na jalovicích, SSB je hodnoceno na všech porodech (jalovice + krávy). Přežitelnost je definována jako % telat, která se neodžijí 48 hodin po porodu, počínaje porodem.

Zatímco u většiny plemenářsky sledovaných vlastností je průměr populace 0, v případě SCE a SSB byl stanoven na 8 %, podle v té době skutečného výskytu porodů s dopomocí v populaci USA. Protože i jednotkou vyjádření těchto PH jsou %, na rozdíl od ostatních vlastností nemůže být nikdy PH minusová. **Obtížnost porodů a přežitelnost spolu pozitivně koreluje.**

Co je tedy jinak?

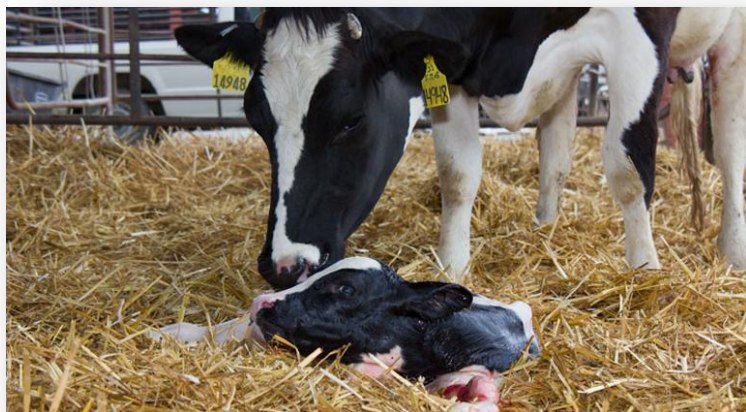
A nyní se konečně dostáváme k jádru - rozporu mezi viditelným genetickým pokrokem u obou vlastností za poslední roky a přitom změně hodnot PH směrem nahoru, kterou lze definovat jako zhoršení. **Přestože u obou vlastností dochází v čase ke genetickému pokroku, při obou posledních změnách báze (2010, 2015) byl totiž ponechán průměr báze stále na hodnotě 8%.** Díky tomu byl vytvořen větší tlak na chovatele užívat býky s lehčími porody a s nejlepší přežitelností telat. Ostatní býci prostě vypadali opticky hůře, nežli tomu ve skutečnosti je.

Obě vyhodnocení jsou postavena na sběru dat (hlášení od chovatele o porodech na stupnici 1-5 či o přežitelnosti telat na stupnici 1-2). **Obě hodnocení jsou subjektivní** nejen proto, že nejsou výsledkem měření, vážení apod., jen hodnocením člověka, ale i proto, že nepostihují detailně důvody, které se za číselnou hodnotou skrývají. Zasahovat při porodu jalovice může být potřeba z řady důvodů, které nijak nesouvisí s genetikou. Stejně tak úhyn telete, nebo jeho mrtvé narození, mohou mít mnoho negenetických příčin.

Zatímco hodnoty obou PH mají v populaci distribuci v souladu s křivkou náhodného rozdělení (viz. graf 1 v tomto článku), hodnocení od chovatele má víceméně binomický charakter (porod byl buď se zásahem či bez zásahu, tele buď přežilo či nepřežilo - nic mezi tím neexistuje).

Při každé změně báze (2015, 2020) se měnila skupina býků, jež tvořili genetickou bázi. Stupnice hodnocení ale měla, jak jsme uvedli, nastaven stále stejný průměr báze 8%. **Tento umělý nesoulad ve svém důsledku vedl k tomu, že ačkoliv genetický trend byl pozitivní, číselné hodnoty PH jsou po změně báze paradoxně vyšší.** To pochopitelně není z pohledu chovatele příjemné. Vyšší hodnotu PH u těchto vlastností považujeme za nežádoucí, spojujeme si ji s vyšší frekvencí porodů s přispěním člověka a s horší přežitelností telat.

Rychlost genetického pokroku všech vlastností, včetně těchto dvou, je od roku 2010 ještě zvýšena díky genomické selekci. Kleslo-li u jalovic % porodů býčků s nějakou pomocí od roku 1980 do roku 2000 (za 20 let bez genomiky) z 14 na 11 procent, tak v současnosti je to již jen 5%. Svůj vliv má i stoupající používání sexovaného semene. Býk s aktuální PH pro porody 8% má tedy ve skutečnosti na jalovicích méně než 8% porodů se zásahem člověka. Tento paradox v interpretaci výsledků bude odstraněn v srpnu.

Jak tedy mají chovatelé do srpna vybírat býky podle obtížnosti porodů? Pořád stejně. Každý chovatel ví, jaké je dlouhodobě průměrné stáří jeho jalovic při otelení. V případě používání sexovaného semene si z obtížnosti porodů dělat starosti moc nemusíme. U konvenčních býků se ale také moc nezměnilo. I pro obtížnost porodů platí, že **PH slouží především k tomu, abychom mohli býky dát do nějakého pořadí.** Býk s vyšší hodnotou PH bude mít, při použití na dostatečně velkém souboru jalovic, o něco více porodů se zásahem člověka, než býk s nižší hodnotou. Na malých počtech (jednotlivé stádo) to tak ale platit vždy nemusí. Totéž se týká všech PH pro obtížnost porodů a přežitelnost, s dosud nízkou hodnotou spolehlivosti (testanti).

Každopádně, až do srpna 2020, **se podle CDCB nemusíte bát použít na jalovice býka s hodnotou i mírně nad 8%.** V srpnu se snad již dočkáme hodnot, které budou vypadat tak, jak jsme zvyklí. Nezapomeňme také, že obtížnost porodů závisí na býkovi jen z menší části. Kondice vašich jalovic před porodem, přiměřený počet jalovic ve skupině, dostatečný prostor v porodním kotci a řada dalších manažerských opatření, hrají větší roli než samotná PH býka.

BÝCI Z AKTUÁLNÍ NABÍDKY MTS

VHODNÍ NA JALOVICE

(konvenční sperma)

PLEMENÍK	REGISTR	PORODY	SPOL
CANDOR	NEO-872	5.7 %	96 %
FIREWORK	NEO-939	6.2 %	74 %
PASSAT	NXB-574	6.5 %	99 %
JARED	NEO-873	6.7 %	95 %
FYI *17	NXB-597	7.2 %	82 %
MONTROSS	NEO-457	7.4 %	99 %
SPEEDY	NXB-589	7.4 %	97 %
ADVANCE	NXB-491	7.6 %	99 %
MORGAN	NXB-65	7.7 %	99 %
RESOLVE	NEO-907	7.7 %	97 %
ARCANA	NXB-644	7.7 %	62 %
CANNONBALL	NXB-596	7.7 %	92 %
JAGUAR	NXB-447	7.8 %	99 %
MAYFLOWER	NEO-425	7.8 %	99 %
SUPERSIRE	NXB-37	7.8 %	99 %
DOCTOR	NEO-851	7.8 %	96 %
CANNON	NEO-767	7.9 %	95 %
HUEY	NXB-571	7.9 %	95 %
LIONEL	NXB-598	7.9 %	86 %
GRIFF	NEO-765	8.0 %	98 %
MOONSHINE	NEO-798	8.0 %	82 %

Pozn.: týkající se Arcany a Fireworka
dosud nízká spol. (použit na jalovice omezeně)

Doporučení MTS

Až do srpnových PH doporučujeme na jalovice jakéhokoliv býka s PH 8.0 či méně.

U hodnot nad 8.0 záleží na konkrétních parametrech vašeho odchovu a věku jalovic. Jediný býk z naší nabídky, jehož konvenční dávky nepatří na jalovice, je **DUKE**.

Zdroj: Cole, J.B., Eaglen, S.A.E. What's Going on with Calving Ease. 2020. Council on Dairy Cattle Breeding

Zaujal vás tento článek? Mnoho dalších naleznete na našem webu.

Chcete se podělit o své názory a zkušenosti? Přidejte si nás na Facebooku a komentujte!

SPÍŠE NA KRÁVY

(konvenční sperma)

PLEMENÍK	REGISTR	PORODY	SPOL
FUTURE	NXB-572	8.3 %	98 %
FRAZZLED	NXB-423	8.4 %	99 %
TORONTO	NEO-700	8.4 %	91 %
COFFEE	NXB-563	8.5 %	97 %
ROCKETFIRE	NXB-645	8.6 %	93 %
PROFIT	NEO-556	8.7 %	99 %
SOLUTION	NXB-588	8.8 %	97 %
FORTE	NEO-891	8.9 %	91 %
MILFORD	NEO-938	9.0 %	95 %
BIG AL	NXB-573	9.4 %	86 %

Pozn.: použití na jalovice je možné, pokud tomu odpovídá úroveň odchovu a věk přípuštění

JEN NA KRÁVY

(konvenční sperma)

PLEMENÍK	REGISTR	PORODY	SPOL
DUKE	NEO-614	10.3 %	99 %

Pozn.: nelze doporučit na jalovice
(leda ve formě sex. dávek)